

комітет з банківського нагляду, спираючись на підходи ОЕСР, які стосуються компаній усіх секторів економіки, розробив принципи корпоративного управління спеціально для банків. При цьому сам Базельський комітет пояснює, що цей документ не призначений для створення нової нормативно-правової бази і не замінює існуюче національне законодавство, правила і кодекси, а має на меті сприяти банкам у зміцненні їх структури корпоративного управління, а також допомогти керівникам в оцінці якості даної структури.

Як було з'ясовано, в різних країнах існують різні структурні підходи до проблеми корпоративного управління. Важливим завданням регулюючих органів є забезпечення стимулів для керівництва банків дотримуватися вимог нормативного регулювання щодо управління економічними ризиками. Оскільки різні національні ринки генерують різні види ризиків, не існує універсальних законів та нормативної практики. У глобальну систему управління фінансовими ринками мають бути включені і питання корпоративного управління, які можуть мати різні форми залежно від економічної та правової структури конкретної юрисдикції.

*Н.В. Камашева, канд. екон. наук,
Національний банк України, м. Київ*

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ РОЗПОДІЛУ ВАРТОСТІ НАДАНИХ В ЕКОНОМІКУ КРЕДИТІВ ЗА РЕГІОНАМИ УКРАЇНИ

Вплив світової фінансово-економічної кризи відобразився на процентній політиці вітчизняних банківських установ. Наприкінці 2008 – початку 2009 років в умовах невизначеності економічної ситуації, проблем з вільною ліквідністю банків та погіршення фінансового стану позичальників процентні ставки за кредитами прискорено зростали: з 15,8 % річних у вересні 2008 року до 23,3 % річних у лютому 2009 року.

За умови поступової стабілізації ситуації на грошово-кредитному ринку, що спостерігалась у другій половині 2009-2010 років, достатнього рівня тимчасово вільної ліквідності банків, зниження вартості кредитів на міжбанківському ринку, а також процентної політики НБУ (зокрема, триразове зниження облікової ставки протягом 2010 року), вартість кредитів поступово знижувалась. У серпні поточного року вона була на 5,3 п.п. нижчою, ніж у грудні 2009 року і становила 12 %.

При цьому спостерігалася суттєва диференціація процентних ставок як за секторами економіки (для домашніх господарств вони були вищими, ніж для нефінансових корпорацій), так і за видами валют (у національній валюті вартість кредитів була більше, ніж в іноземній).

Стабілізація ситуації на валютному ринку та ринках капіталу в кінці 2009 року сприяла закріпленню загальної тенденції до зниження вартості кредитів, наданих в економіку України, зокрема у сектор нефінансових корпорацій. У серпні 2010 року процентна ставка за кредитами, наданими резидентам цього сектора, становила 12,4 % річних порівняно з 17,6 % річних у грудні 2009 року. При цьому вартість кредитів для домогосподарств залишалася достатньо високою за умови нестабільного фінансового стану позичальників та високого рівня їх проблемної заборгованості. Процентна ставка за кредитами, наданими сектору домогосподарств, у серпні 2010 року була майже вдвічі вищою за процентну ставку за кредитами корпорацій і становила 27 % річних.

Крім секторального розрізу, спостерігається суттєва диференціація процентних ставок за кредитами у розрізі валют. Зазвичай вартість кредитів у національній валюті є вищою, ніж в іноземній. У той же час розрив між цими ставками для корпорацій є незначним і весь час скорочується. У серпні він становив 2,4 п.п. порівняно з 9,4 п.п. у грудні 2009 року. Проте такий розрив між ставками для сектора домогосподарств є більш вагомим (вартість кредитів у національній валюті в серпні поточного року була на 8,8 п.п. вищою, ніж в іноземній валюті).

Найбільш показовим є регіональний розподіл кредитування корпорацій, де спостерігається суттєва диференціація ставок. За регіонами розподіл вартості кредитів відображає специфіку регіонів, рівень концентрації капіталу та виробничих сил. Банки регіонів з більшою концентрацією капіталу та меншою вартістю кредитних ресурсів змогли забезпечити більш суттєву кредитну підтримку нефінансовим корпораціям, надаючи кредити з нижчою порівняно з іншими регіонами вартістю. Традиційно за найнижчими ставками і значними обсягами кредитують надійних клієнтів банки м. Києва та Київської області. У серпні 2010 року вартість кредитів, наданих банками цього регіону, була суттєво нижчою за середньоринкову (9,8 % порівняно з 11,7 % річних відповідно). Значна питома вага більш дешевих кредитів, наданих банками Київського регіону, суттєво вплинула на середньозважену вартість кредитів, наданих сектору корпорацій у цілому, в бік здешевлення. У той же час процентні ставки за кредитами, що надавалися в інших регіонах, суттєво відрізнялися своїм рівнем від середньої. Найвища вартість кредитів (22,4 % річних) спостерігалась у Вінницькій області. Така диференціація процентних ставок непрямо свідчила про підтримку конкретними банками окремих клієнтів, досвід роботи та рівень довіри до яких дозволяє значно зменшувати вартість кредитування їх діяльності.